

January 23, 1958

Code Message No. 879 from Director General Wierna to Mazur (Prague)

Citation:

"Code Message No. 879 from Director General Wierna to Mazur (Prague)", January 23, 1958, Wilson Center Digital Archive, *Polskie dokumenty dyplomatyczne 1958* (Warszawa: Polski Instytut Spraw
Mie

dzynarodowych, 2011), Document #36, pp.73-74. Translated by Jerzy Giebułtowski.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/208953>

Summary:

Director General Wierna expresses disapproval of the Czechoslovak idea for territorial expansion of the Rapacki Plan, and also warns against the propaganda campaign that the Czechoslovak officials intend to carry out.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

23 stycznia

36

Najważniejsze, aby Polska kontynuowała swe wysiłki i podtrzymywała uporczywie swoje propozycje. Począwszy od 1945 r. było już tyle planów, ale istnieje wielka dezorientacja – trzeba jednak, aby idea częściowych rozwiązań w tej części Europy dojrzywała w świadomości.

^{c3)} De Gaulle jest fizycznie w świetnej formie i żywo interesuje się bieżącymi wydarzeniami. Skądinąd wiadomo, że z różnych stron wywierane są na niego naciski, aby zabrał głos w obecnym, coraz bardziej skomplikowanym położeniu Francji.

/-/ Gajewski

AMSZ, ZD 6/77, w. 59, t. 827

36

*23 stycznia, szyfrogram dyrektor generalnej do ambasadora w Pradze:
polskie stanowisko wobec czechosłowackich koncepcji
modyfikacji planu Rapackiego*

Warszawa, dn. 23 stycznia 1958 r.

ŚCIŚLE TAJNE
^cBłyskawica^c

SZYFROGRAM [Nr] ^c879 24.I 13.45^cP r a g a – M A Z U R (do rąk własnych)

1. Sygnalizowany clarisem Nr 10 artykuł „Rudego Prava” w sprawie przekształcenia naszej inicjatywy strefy bezatomowej w neutralne pasmo od Skandynawii do Adriatyku ^hjest niepokojący i szkodliwy w skutkach ^h^cuważamy za szkodliwy^c. Lansowanie takich koncepcji jest wyrazem niezrozumienia linii ataku tych kół Zachodu, które – wobec wielkiej popularności planu i wobec włączenia go do listy negocjacyjnej zawartej w ostatnich propozycjach radzieckich – przeszły do próby storpedowania planu zmieniając także argumentację. W obecnej fazie ataki poza argumentami militarnymi operują głównie tezą, iż plan Rapackiego w istocie rzeczy nie ogranicza się do ^cnakreślonej w nim^c strefy ^hbezatomowej^h, a ma na celu neutralizację ^ccałej^c Europy zagrażając samym podstawom sojuszu atlantyckiego. Kwestia ta wywołuje wahania i obawy nawet

w środowiskach przychylnych planowi. Jest więc błędem taktycznym lansowanie koncepcji rozszerzenia ^c*obecnie*^c planu na dalsze kraje. Propagowanie jej przez państwo-współuczestnika strefy potwierdza argumentację przeciwników, że szkodą dla zasadniczej i popularnej inicjatywy. Nadto daje powód do komentarzy o różnicy stanowisk Polski i Czechosłowacji w tej sprawie. ^c*(Vide przekazałem Wam relację Gajewskiego o exposé Pineau⁴²)*^c.

Informuję, że w rozmowach z Patoliczewem w czasie jego wizyty w Warszawie utrzymana została opinia o niecelowości terytorialnego rozszerzenia zasięgu planu. Również listy Bułganina nie zawierają takich propozycji. Enuncjacja ^hna temat wypowiedzi^h Gromyki w sprawie Włoch wobec delegacji włoskich Obrońców Pokoju ^hwynikła prawdopodobnie z nieścisłości ze strony Włochów w relacjach z rozmowy^h ^c*w ich interpretacji była nieściśła*^c. W rozmowach u nas Włosi ^hrozumieli^h ^c*zgodzili się*^c, że ze względów taktycznych sprawa dezatomizacji Włoch winna być podejmowana oddzielnie, bez wiązania jej z planem Rapackiego.

2) Wiadomo nam, że szef Czechosłowackiej Misji Wojskowej w Berlinie zachodnim został wezwany do Pragi na konsultację w sprawie strefy bezatomowej. Podobno pod naciskiem NRD Praga planuje szeroką akcję propagandową (apele, związki zawodowe, ^hparlamenty^h i t.p.).

^hUważamy, że ^h^c*Nie zdradzając, że znany Wam jest ten zamiar,*^c należy ^c*dążyć do*^c przekonania towarzyszy czechosłowackich, że uruchamianie masowej propagandy ^hszablonowymi metodami^h w tym wypadku całkowicie chybia celu. ^c*Duża część*^c opinii Zachodu traktuje sprawę strefy poważnie ^hi dlatego potrzebne są bardziej skuteczne metody akcji^h ^c*właśnie głównie dlatego, że stosowaliśmy formy dyplomatyczne i unikaliśmy form, które Zachód określa mianem propagandy*^c.

3) Prosimy o przeprowadzenie rozmowy na oba powyższe tematy i uzyskanie, by konsultowali się z Wami przed podejmowaniem posunięć. Poinformujcie ich zarazem, że podejmujemy konsultację z ZSRR ^c*w Moskwie*^c w sprawie dalszych perspektyw naszej inicjatywy. O ^hprzebiegu^h ^c*wyniku*^c będziemy ^hnastępnie^h informować Pragę i konsultować się z nią. Prawdopodobnie ktoś z nas przyjedzie do Pragi.

^hPożądane przeprowadzić rozmowę nie wcześniej niż w sobotę^h.

^f*Wierna*^f

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 837

⁴² Zob. dok. nr 18.

36

January 23, code message of director general to the ambassador in Prague:
the Polish stance on the Czechoslovak ideas to modify the Rapacki Plan

Warsaw, Jan. 23, 1958

Top secret

c'Flash'c

Code message [No] c879 Jan. 24, 13.45 hrsc

Praga - MAZUR (deliver in person)

1) In our claris No 10 we signaled an article from Rude Pravo regarding transformation of our nuclear-free zone initiative into a neutral belt from Scandinavia to the Adriatic his worrying and determinalth cwe consider it detrimental.c Promotion of such ideas is an expression of misunderstanding of the line of attack by those circles in the West, which - in the light of the plan's enormous popularity and as it was put on the negotiation list included in the latest Soviet proposals - started to try to torpedo the plan and altered their line of argument as well. At this stage, attacks, apart from military arguments, use mainly the claim that the Rapacki Plan essentially, is not restricted to the hnuclear-free zoneh cthat is specified within itc but aims to neutralize cthe entirec Europe, thus threatening the very foundations of the Atlantic alliance. This issue evokes hesitation and apprehension in milieus that favor the plan. It is therefore a tactical mistake to promote cnowc the idea of extension of the plan onto other countries. To promote it by a state and co-member of the zone confirms the opponents' argument, which is detrimental to the chief and popular initiative. c(Cf. I sent you Gajewski's report about Pineau4[1]2) c.

I report that in conversations with Patolichev during his visit in Warsaw, he maintained that territorial expansion of the plan's scope is not advisable. Furthermore, Bulganin's letters do not contain such proposals, either. The enunciation hon Gromyko's statementc about Italy in front of a delegation of Italian Defenders of Peace was probably a hresult of inconsistencies on the part of the Italians in their account of the conversationh cin their interpretation was imprecise.c During talks with us the Italians hunderstoodh cagreedc that for tactical reasons the denuclearization of Italy should be taken up separately, without linking it with the Rapacki Plan.

2) We are aware that the chief of the Czechoslovak Military Mission in West Berlin was called to Prague for consultation about the nuclear-free zone. We hear that pressed by the GDR, Prague is planning an extensive propaganda campaign (appeals, trade unions, hparliaments,h etc.)

hWe believe thath cWithout disclosing that you are aware of this planc, we should ctry toc persuade the Czechoslovak comrades that setting mass propaganda [machine] in motion hby means of run-of-the-mill methodsh, in this particular case, completely misses the point. cA large partc of Western opinion treats the matter seriously hand therefore we need more effective methodsh cthat is chiefly why we had used diplomatic forms and avoided forms that the West calls propaganda.c

hIt is desirable to conduct the conversation not earlier than Saturday.h

fWierna f

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 83

42 See doc. no 18